

6. *China (Shanghai) Pilot Free Trade Zone: Introduction* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://en.china-shftz.gov.cn/About-FTZ/Introduction/>
7. Сюй Люмэй. Стратегия привлечения иностранных инвестиций в экономику Китая / Сюй Люмэй, Сунь Гоцзе // Банковский вестник. – 2015. – № 6. – С. 29-35.
8. *China Overtakes US for Foreign Direct Investment* [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://www.bbc.com/news/business-31052566>

References

1. *International Monetary Fund, World Economic Outlook Database, April 2014* [Electronic source]. – 2014. – Available at: <http://www.imf.org/external/data.htm>
2. Kurmanova A. B. *Mirom budet pravit' Kitay? [Will China Rule the World?]* / A. B. Kurmanov // *Economic Strategies – Central Asia*. – №5 – 2007. – P. 32-41.
3. Lyubomudrov A. V. *Pryamyne inostrannyye investitsii v ekonomiku Kitaya [Foreign Direct Investments into the Chinese Economy]* [Electronic Source] / A. V. Lyubomudrov. – 2010. – Available at: <http://www.finanal.ru/002/pryamyne-inostrannyye-investitsii-v-ekonomiku-kitaya?page=0,2>.
4. *Investitsyonnyye zony i rayony Kitaya [Investment Zones and Regions in China]* [Electronic source]. – Available at: <http://www.uglc.ru/china-investment/zone.htm>
5. *China Foreign Direct Investment* [Electronic source]. – Available at: <http://www.tradingeconomics.com/china/foreign-direct-investment>
6. *China (Shanghai) Pilot Free Trade Zone: Introduction* [Electronic source]. – Available at: <http://en.china-shftz.gov.cn/About-FTZ/Introduction/>
7. Sui Liumei. *Strategiya privlecheniya inostrannykh investitsiy v ekonomiku Kitaya [Strategy of attracting foreign direct investment into the Chinese economy]* / Sui Liumei, Sun Guoze // *Bankovskiy vestnik*. – 2015. – № 6. – P. 29-35.
8. *China Overtakes US for Foreign Direct Investment* [Electronic source]. – Available at: <http://www.bbc.com/news/business-31052566>

ДАНИ ПРО АВТОРА:

Харина Ульяна Ярославівна, молодший науковий співробітник відділу економічного зростання та структурних змін в економіці
ДУ «Інститут економіки та прогнозування Національної академії наук України»
e-mail: uliana.kharyna@gmail.com

ДАННЫЕ ОБ АВТОРЕ

Харина Ульяна Ярославовна, младший научный сотрудник отдела экономического роста и структурных изменений в экономике
ГУ «Институт экономики и прогнозирования Национальной Академии Наук Украины»
e-mail: uliana.kharyna@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHOR

Kharyna U.Y., Junior scientific officer, Department of economic growth and structural changes in the economy
Organization «Institute for Economics and Forecasting NAS of Ukraine»
e-mail: uliana.kharyna@gmail.com

УДК 338.24/332.05

ПІДХОДИ ТА ПРИНЦИПИ РЕГУЛЮВАННЯ ДИСПРОПОРЦІЙ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

Шевченко О.В.

Предметом дослідження є теоретичні підходи до структуризації інструментів регулювання регіональних диспропорцій, які склалися в нормативній економічній науці. Метою дослідження є опрацювання та оцінка підходів до регулювання регіональних диспропорцій і формулювання або удосконалення принципів регулювання регіональних диспропорцій. Завданнями дослідження є окреслення теоретичних підходів до регулювання регіональної диспропорційності, формулювання принципів регулювання диспропорційності, надання рекомендації щодо використання цих принципів при виробленні політики впливу на регіональну нерівномірність. Використано методи теоретичного узагальнення та класифікації, групувань, абстрактно-логічний. Показано, що подолання кризового стану регіонів неможливе без послідовного державного регулювання соціально-економічної сфери, тому узгодження державного та регіонального інтересів у теоретичному плані реалізується через опрацювання принципів регулювання розвитку регіонів і регіональної диспропорційності. Охарактеризовано поняття «регіональна згода», яка означає вирішення конфлікту інтересів: у площині просторового розвитку – економічних, соціальних та екологічних інтересів, а також між державою та регіонами і між органами влади й громадськістю. Результати роботи можуть бути застосовано при розробці теорії регулювання

регіонального розвитку та формуванні державної регіональної політики. Принципами регулювання регіональної диспропорційності визначено наступні: врахування та узгодження інтересів зацікавлених сторін, самостійності та незалежності, досягнення паритетності методів регулювання, партнерства, самозабезпечення, оптимальності, здатності сприймати управлінський вплив та обопільності регулювання, відповідальності, винятковості, логічної послідовності. Показано практичні можливості застосування принципів регулювання диспропорцій. Доведено, що принципи не мають ієрархічності, а вибір принципу залежить від мети державної регіональної політики.

Ключові слова: регіональна нерівномірність, принципи регулювання диспропорцій, державна регіональна політика.

ПОДХОДЫ И ПРИНЦИПЫ РЕГУЛИРОВАНИЯ ДИСПРОПОРЦИЙ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ

Шевченко О.В.

Предмет исследования составляют теоретические подходы к структурированию инструментов регулирования региональных диспропорций, сложившиеся в нормативной экономической науке. Цель исследования – разработка и оценка подходов к регулированию региональных диспропорций и формулировка или усовершенствование принципов регулирования региональных диспропорций. Задачами исследования являются определение теоретических подходов к регулированию региональных диспропорции, формулировка принципов регулирования диспропорций, выдвигание рекомендаций по использованию этих принципов при выработке политики влияния на региональную неравномерность. Используются методы теоретического обобщения и классификации, группировки, абстрактно-логический. Показано, что преодоление кризисного состояния регионов невозможно без последовательного государственного регулирования социально-экономической сферы, поэтому согласование государственного и регионального интересов в теоретическом плане реализуется через разработку принципов регулирования развития регионов и региональных диспропорций. Охарактеризовано понятие «региональное согласие», означающее разрешение конфликта интересов: в плоскости пространственного развития – экономических, социальных и экологических интересов, а также между государством и регионами и между органами власти и общественностью. Результаты работы могут быть применены при разработке теории регулирования регионального развития и формировании государственной региональной политики. Принципами регулирования региональных диспропорций были определены следующие: учета и согласования интересов заинтересованных сторон, самостоятельности и независимости, достижения паритетности методов регулирования, партнерства, самообеспечения, оптимальности, способности воспринимать управляющее воздействие и взаимного управления, ответственности, исключительности, логической последовательности. Показаны практические возможности применения принципов регулирования диспропорций. Доказано, что принципы не имеют иерархичности, а выбор принципа зависит от цели государственной региональной политики.

Ключевые слова: региональная неравномерность, принципы регулирования диспропорций, государственная региональная политика.

APPROACHES AND PRINCIPLES OF THE REGIONAL DEVELOPMENT DISPARITIES' REGULATION

Shevchenko O.V.

The subject of research is theoretical approaches to the structuring of instruments regulating regional disparities which prevail in normative economics. The goal of the research is to elaborate and evaluate the approaches to regulation of regional disparities and formation or improving of the principles of regional disparities' regulation. The tasks of the study is to outline the theoretical approaches to the regulation of regional disparities, the formulation of principles of disparities regulation, the recommendations of using these principles during the working out the policy which impacts onto the regional unevenness. Methods of theoretical generalization and classifications, groupings, as well as abstract and logical methods are used in the article. It is shown that overcoming of the crisis in regions is impossible without gradual state regulation of the socio-economic sphere, thus the coordination of the state and regional interests in theoretical terms is realized through the elaboration of principles of regional development and disparities' regulation. The term «regional agreement» is characterized and it means the solving of the conflict of interests as follows: in plane spatial development – economic, social and environmental interests, also between the state and regions, and between the authorities and civil society. The results of the research can be used in the working out of the theory of regional development regulation and the forming of the state regional policy. The principles regulating regional disparities are the following: consideration and coordination of stakeholders interests, of self-reliance and independence, achieving the parity of regulative methods partnership, self-sufficiency, optimality, capability to perceive the management influence and bilateralism of management, responsibility, exclusivity, logic sequence. The practical possibilities of the implementation of the regional regulation' principles are shown. It is proved that the principles have no hierarchic view and the choice of a principle depends on the goal of the state regional policy.

Key words: regional unevenness, principles of disparities regulation, the state regional policy.

Актуальність. У сучасних умовах загострення соціально-економічних протиріч у регіонах постає питання, наскільки нерівномірність соціально-економічного розвитку впливає на здатність регіональної господарської

системи до самовідтворення, поступального розвитку і структурних зрушень. Регіональна нерівномірність спроможна як сприяти вільному переливу ресурсів і тим самим активізувати окремі точки зростання, так і спричинювати вимивання ресурсів із окремих територій та прискорювати їх перетворення на зони стагнації і занепаду. В обох випадках перебіг процесів диспропорційності вимагає цілеспрямованого впливу, який потребує розробки теоретичного підґрунтя для такого впливу. Необхідністю вироблення засадничих принципів регулювання регіональної диспропорційності і обумовлена актуальність даного дослідження.

Ступінь дослідження даної проблеми. Питанням оцінки та регулювання диспропорційності присвячені роботи таких дослідників, як Березька К.М., Березький О.М., Маслій В.В. [1, с.106-114], Грига В.Ю. [2, с.134-139], Завадських Г.М. [3, с.76-79] Науменко Ж.Г. [4, с.271-275], Ніколенко Г.О. [5], Романюк С.А. [6, с.132-141], Тищенко О.П. [7, с.55-64] та ін.

У їх роботах оцінено соціально-економічну нерівномірність в Україні, сформульовано математичний апарат для дослідження регіональної нерівномірності, показано тенденції поширення диспропорційності. Однак у роботах дослідників недостатня увага приділена формулюванню теоретичних засад до регулювання диспропорційності.

Предмет, мета і завдання дослідження. Предметом даного дослідження є теоретичні підходи до систематизації та структуризації інструментів регулювання регіональних диспропорцій, які склалися в нормативній економічній науці. Метою даного дослідження є опрацювання та оцінка підходів до регулювання регіональних диспропорцій і на цій основі – формулювання або удосконалення принципів регулювання регіональних диспропорцій, які можна застосовувати у сучасний період в Україні. Досягнення мети базується на виконанні завдань: окреслити теоретичні підходи до регулювання регіональної диспропорційності, сформулювати принципи регулювання диспропорційності, надати рекомендації щодо використання принципів регулювання диспропорційності при виробленні політики впливу на регіональну нерівномірність у сучасних умовах.

Методи. У роботі використовуються методи теоретичного узагальнення та класифікації (при аналізі підходів до визначення теоретичних основ регулювання диспропорційності), групувань (при визначення механізмів впливу на регіональну диспропорційність) та абстрактно-логічний (при формулювання принципів регулювання диспропорційності).

Постановка проблеми. Регіональна диспропорційність за відсутності належного регулювання та свідомого впливу здатна перетворитися на важіль прискореного розвитку одних регіонів та причину стагнації інших. З метою протидії такій загрозі доцільно сформувати теоретичну систему (зокрема, основоположні принципи) впливу на регіональну диспропорційність та її рамкове регулювання у заданих параметрах.

Результати дослідження. Сучасні макроекономічні та регіональні тенденції, такі як децентралізація і деконцентрація влади, становлення інституту місцевого самоврядування, як зазначають дослідники, не відбуваються стихійно, а вимагають постійної уваги і цілеспрямованого впливу з боку держави. Для державного регулювання актуальним залишаються питання про сутність такого впливу, його цілі, методи, правове та інституційне забезпечення. Для розуміння взаємовідносин і взаємодоповнюваності державного регулювання розвитку регіону і регіонального управління як частини державного управління важливим є концептуальне положення про необхідність поєднання лінійно-функціонального корпоративного управління з методами і засобами державного регулювання. Багато авторів розглядають сучасне регіональне управління як близьке до корпоративного. Управління і регулювання регіонального розвитку – напрямки однієї системи впливу на регіональний розвиток [8, с. 275-279], у тому числі і на його диспропорційність.

Комплексний розвиток регіональних господарських систем є метою стратегії регіонального розвитку. В її основу покладається вирівнювання умов економічної діяльності з раціональним використанням виробничо-ресурсного потенціалу регіонів. Стратегія управління регіональною суспільною системою має на меті забезпечення механізмів повного та ефективного використання регіонального потенціалу. Ключовими орієнтирами стратегії розвитку регіональної суспільної системи є формування на рівні регіону ефективної економіки, основою якої є збалансування використання внутрішнього потенціалу і надходження ресурсів із зовнішніх джерел [9, с.7-17]. Звідси випливає, що основне теоретичне підґрунтя для розробки системи управління регіональною диспропорційністю – це вирівнювання саме умов. Тим не менш, вирівнювання кінцевих результатів також є вагомим чинником при регулюванні диспропорційності, особливо коли йдеться про соціальні умови.

Державне регулювання економічного розвитку регіонів реалізується через систему взаємоузгоджених елементів, таких як нормативно-правова база, бюджетно-фінансове регулювання та вибіркова підтримка окремих регіонів, пряме державне інвестування, державні регіональні програми соціально-економічного розвитку, функціонування спеціальних (вільних) економічних зон, розвиток міжрегіонального та прикордонного співробітництва. Комплексне управління регіоном передбачає активізацію внутрішніх зусиль кожного регіону для досягнення власних цілей розвитку [10, с. 79-88]. Система регулювання соціально-економічного розвитку регіонів полягає у взаємному узгодженні державних та регіональних інтересів на основі регулювання міжрегіональної диспропорційності та ефективного використання внутрішнього потенціалу розвитку регіонів.

Розробляючи питання побудови інституційних основ для державного регулювання розвитку регіонів, слід звернути увагу на необхідність формування методології, на якій можливо обґрунтувати модель державного регулювання розвитку регіонів. Державне регулювання розвитку регіонів важко здійснювати на монетаристській основі, оскільки вона передбачає залучення заходів, якими можливо регулювати ситуацію у короткостроковому періоді, і використання важелів, можливості впливу яких на мезорівні (рівні регіонів) є обмеженими. Серед

важелів державної політики, побудованої на кейнсіанській методології, варто розглянути інструменти впливу на сукупний попит. На рівні регіонів такими інструментами розширення сукупного попиту є збільшення платоспроможного попиту населення, зростання виробничих потужностей підприємств та обсягів інвестиційних ресурсів, а також посилення експортної орієнтації підприємств (за умови насичення внутрішнього ринку).

Вироблення основ регулювання регіональної диспропорційності передбачає висвітлення підходів до питання, що собою являє процес регіоналізації і які його прояви. Існування регіонального рівня господарювання та управління змінює існуючу структуру влади, що проявляється у наступному: регіоналізація означає введення в економічну політику і ринкове регулювання декількох центрів прийняття рішень і концентрації ресурсів (органи державної влади, центральні та місцеві органи виконавчої влади). Виникає проблема поліцентризму, тобто розвитку взаємозв'язків органів влади, побудови ієрархії управління, дотримання самостійності центрів влади [11, с.111-112].

Регіоналізація як явище, яке постійно триває, як процес, що має різну інтенсивність, вимагає вироблення і висвітлення різних підходів і принципів до аналізу своєї сутності. Саме через поняття регіоналізації окреслюються принципи впливу диспропорцій на параметри соціально-економічного розвитку і виникає необхідність у регулюванні цієї диспропорційності.

Стратегічне регулювання диспропорційності регіонального розвитку є реальним лише при опрацюванні методологічних підходів до оцінки та вимірювання цієї диспропорційності і розробки системи заходів та інструментів по застосуванню управлінського впливу на неї. Опрацювання методологічних підходів передбачає вироблення низки основоположних принципів, на яких буде конструюватися система регулювання диспропорцій.

Основоположні принципи регулювання диспропорційності регіонального розвитку формувалися і викристалізовувалися упродовж всієї історії розвитку регіональної науки та реалізації регіональної політики і навіть раніше – у регіональній практиці, при формуванні регіонального рівня господарювання і місцевих органів влади та органів місцевого самоврядування.

Принципами регулювання диспропорційності можуть бути принцип максимізації результату (за П. Самуельсоном), максимізації прибутку, мінімізації витрат. З метою розширення основ для побудови системи регулювання диспропорційності до цих принципів варто додати інші.

При регулюванні регіональної диспропорційності необхідним є вироблення такого інструментарію регулювання диспропорцій, за якого інтереси окремих регіонів та громад і держави щонайменше не перебувають у конфлікті одне з одним; він означає оцінку ступеня задоволення інтересів сторін і висвітлюється у досягненні ними намірів, сформованих до початку реалізації політики регулювання диспропорцій. Такий принцип можна назвати *«принцип врахування та узгодження інтересів сторін»*. Тобто, згідно цього принципу, інтереси сторін щонайменше не перебувають у конфлікті одне з одним; необхідно є оцінка ступеня задоволення інтересів сторін; необхідною є ступінь досягнення намірів, які були зазначені сторонами до початку регулювання диспропорцій.

Конфлікт інтересів у процесі регулювання диспропорційності може появлятися: у небажанні перераховувати понадпланові надходження від податків і зборів до державного бюджету, закритті внутрішніх ринків для окремих виробників і відповідній монополізації ринків, позбавленні впливу на структурні зміни в економіці, промислове виробництво, розподіл ресурсів.

Конфлікт інтересів може відбутися: по-перше, у площині просторового розвитку (конфлікт економічних, соціальних та екологічних інтересів); по-друге, між державою та регіонами; по-третє, між органами влади й громадськістю. Вирішення конфлікту можемо назвати *«регіональною згодою»*.

Допустимі показники регіональної згоди можна зобразити на основі використання моделі Парето. Згідно цієї моделі, на кривій знаходяться точки, у яких досягається регіональна згода. Якщо відбувається зсув від кривої вліво/вниз, це означатиме конфлікт інтересів, а якщо вправо/вверх – це означатиме задоволення інтересу якогось одного суб'єкту – у даному випадку регіону. Обидва зсуви означають порушення регіональної згоди, однак зона справа/вгорі означає слабку взаємодію або її відсутність, зона зліва/внизу – наявність конфлікту. Відповідно, для цілей регулювання диспропорційності підходять управлінські рішення, які гіпотетично/орієнтовно знаходяться на кривій, а також окремі з тих точок-рішень, що перебувають у зоні «справа/вверх». Прикладами таких рішень ми можемо назвати: рішення щодо фінансового вирівнювання податкової спроможності громад (у результаті якого обсяги доходів місцевих бюджетів з урахуванням трансфертів у розрахунку на одну особу стають рівномірними), надання пільг і субсидій на сплату житлово-комунальних послуг. Ці рішення можна назвати *«вирівнювання результату»*. Прикладами протилежних рішень, тобто тих, що ведуть до збільшення диспропорційності, є невтручання держави у розподіл капітальних інвестицій, формування норми прибутку, концентрація ресурсів (основних фондів, нематеріальних активів, людського капіталу) в якомусь одному місці, найшвидше – в столичному регіоні, інвестування якихось одних проектів у регіонах, що дає лише слабкий стимул для розвитку всієї країни.

На цій же кривій знаходяться точки, які характеризують найменше задоволення інтересів сторін, які тією чи іншою мірою зазнають впливу системи регулювання диспропорційності, і також найменший ступінь досягнення намірів сторін.

Так, до збільшення диспропорційності призводить невтручання держави у розподіл капітальних інвестицій та прямих іноземних інвестицій; внаслідок такого невтручання диспропорції за вказаними показниками, за даними Держстату України, становили 43,9 раз (з урахуванням м. Києва) та 13,3 раз (без урахування м. Києва) за

показником капітальних інвестицій у 2015 році, і 451,1 раз (з урахуванням м. Києва) та 143,4 раз (без урахування м. Києва) за показником прямих іноземних інвестицій станом на 31 грудня 2015 року. Господарська система окремих регіонів залишається непривабливою для інвесторів, про що можуть свідчити обсяги інвестиційних ресурсів (як внутрішніх, так і прямих іноземних інвестицій), залучених у регіони. Так, у 2015 р. 59,6 % обсягу капітальних інвестицій було освоєно у 5 регіонах України: у м. Києві (31,9%), Дніпропетровській (9,7%), Київській (9,1%), Львівській (4,7%), Харківській (4,2%) областях. Станом на 31 грудня 2015 р. 80,3% прямих іноземних інвестицій було сконцентровано у п'яти регіонах – м. Києві (52,1%), Дніпропетровській (16,6%), Донецькій (4,2%), Київській (3,8%) та Харківській (3,6%) областях [12]. Такий стан зумовлений недостатньою кількістю об'єктів капіталовкладень та несприятливим інвестиційним кліматом у регіонах.

Показовим є приклад інвестування у точкові проекти окремих регіонів, що не надає стимулу для зростання в інших регіонах. Зокрема, як зазначають дослідники [13, с.80-92], «криза (2008-2009 рр.) заохотила інвестиційний попит, посиливши надії регіональної влади реалізувати значні інвестиційні проекти, залучаючи значні кошти державного бюджету, однак криза також і зменшила готовність державної влади передавати інвестиційні кошти на нижчі щаблі бюджетної вертикалі. Скорочений обсяг ресурсів доводиться передавати на ініційовані самою владою іміджеві суперпроекти, регіони охопила «лихоманка інвестиційних форумів». Участь у таких проектах держави призводить до економії на масштабах, але потрібно також коректно оцінювати вплив великих проектів на розвиток національної та регіональної економіки, оскільки у загальному випадку такі проекти здатні генерувати значне економічне зростання, але воно не обов'язково буде вигідне країні або регіону, тому що саме по собі не забезпечує збалансованого розвитку».

Звідси, місцева влада має довести важливість формування і реалізації власних інвестиційних стратегій з метою досягнення економічної ефективності від їх впровадження, і завдяки цьому зберегти тенденції економічного зростання в регіонах [14, с.175-181]. В Україні те саме можна сказати про побудову стадіонів, готелів і транспортної інфраструктури до спортивної мега-події – Євро-2012. Вкладені кошти у реалізацію цих проектів не надали достатнього стимулу для розвитку сусідніх регіонів.

Забезпечення ресурсної та організаційної спроможності органів державної влади і місцевих органів регулювати диспропорційність означає володіння необхідною кількістю фінансових, організаційних та кадрових ресурсів для забезпечення регулювання диспропорційності. Такий принцип можна назвати «*принцип самостійності та незалежності*».

Організаційна спроможність регулювати диспропорційність втілюється у наявності нормативно-правового забезпечення цього процесу. В Україні нормативно-правовим актом, який врегульовує диспропорційність, є Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» (2005 р.). Про необхідність регіонального вирівнювання йдеться і в Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року (ДСРР). Також, існує низка фінансових інструментів, які можна застосовувати до регулювання регіональної диспропорційності – зокрема, це міжбюджетні трансферти та Державний фонд регіонального розвитку, дія яких унормована Бюджетним кодексом України (редакція 2014 року). Так само, необхідність впливу на регіональні диспропорції означена у Законі України «Про засади державної регіональної політики» (2015 р.).

Ресурсна спроможність регулювати диспропорції полягає у наявності коштів у держави для проведення регулювання; кошти на регулювання виділяються на виконання згаданих вище нормативно-правових актів і зі згаданих бюджетних джерел (міжбюджетних трансфертів та коштів Державного фонду регіонального розвитку). Ресурсна спроможність – це обсяг доходів місцевих бюджетів і його достатність для виконання покладених повноважень, а також можливість залучати кошти з інших джерел. Такими фінансовими ресурсами підтримки регіонів є наступні: кошти Державного фонду регіонального розвитку, інвестиції, трансферти з державного бюджету (дотація вирівнювання), субвенції на соціально-економічний розвиток, кредитні ресурси (у т.ч. запозичення міських рад) та кошти міжнародних фінансових організацій, надані у рамках реалізації різних проектів. За допомогою фінансових ресурсів підтримки держава регулює диспропорційність прямо, а за допомогою визначення обсягів місцевих бюджетів – опосередковано.

Ресурсне забезпечення розвитку регіонів та громад в Україні є проблемою, яка з різним успіхом, проте лише частково вирішувалася упродовж тривалого часу. Система надання фінансової підтримки територіям завжди перебувала у значній залежності від рішень вищих органів влади, що не залишало місцевим органам влади та органам місцевого самоврядування простору для дій та прояву ініціативності у пошуку ресурсів. Поєднання дозвільних та рестриктивних інструментів при формуванні політики фінансової підтримки регіонів призводить до подальшого розростання масштабів залежності місцевих органів влади та самоврядування від рішень центральних органів влади. А пошук місцевою владою ресурсів для розвитку полягає на даний час у намаганнях балансувати між необхідністю фінансового забезпечення захищених статей видатків і акумулюванням коштів для розбудови господарства та інфраструктури [15].

Недостатність фінансових ресурсів для розвитку регіонів зумовлена низкою чинників: більшість регіонів не мають достатньої податкової бази, є непривабливими для інвесторів, мають недостатньо потенційних можливостей та об'єктів для залучення коштів міжнародних організацій на реалізацію різних проектів. Відповідно, такі регіони більше за інших потерпають від нестачі ресурсів і тому потребують використання різноманітних механізмів та інструментів фінансової підтримки свого розвитку.

Принцип самостійності та незалежності напряду пов'язаний із децентралізацією влади та управління регіональним розвитком. Необхідна кількість матеріально-фінансових ресурсів, достатня кількість правових

важелів, повноважень, функцій та відповідальності, а також високий рівень кадрового потенціалу фахівців із питань управління територіями – це є складові регулювання регіонального розвитку і диспропорційності регіонального розвитку. Питання досягнення відповідного рівня децентралізації означає передання на низовий рівень – рівень громад – повноважень щодо самоврядного розвитку території і, відповідно, закріплення за ним певного обсягу ресурсів. Питання кадрового забезпечення реформ на регіональному та місцевому рівні є дотичним до питання зміни системи регулювання регіонального та місцевого розвитку, появи об'єднаних громад, формування виконавчих органів у районних та обласних рад, створення інституту префектів як виразників влади держави на рівні регіонів та районів. На практиці, в аспекті кадрового питання, це означає зміну підходів до управління територіями, формування почуття відповідальності за розвиток підпорядкованої території, господарності. Такі риси мають втілюватися і в системі здійснення регіональної політики на місцях.

Здатність використання місцевих ресурсів повною мірою, так само як і здатність використання небюджетних коштів, залучення кредитів, міжнародної технічної та дослідницької допомоги, можна назвати «*принцип самозабезпечення*». Самозабезпечення як основа розвитку регіону означає реальну здатність місцевої влади вишукувати й мобілізувати ресурси для власного самоврядного розвитку. Самозабезпечення має три складові: використання ресурсів, переданих з державного бюджету, використання інших залучених ресурсів – кредитів, грантів, міжнародної технічної та дослідницької допомоги, розкриття внутрішнього потенціалу. Детально розглянемо їх далі.

Нині спостерігається скорочення частки коштів, переданих з Державного бюджету (субвенцій на соціально-економічний розвиток) у доходах місцевих бюджетів, та їх обсягу. Зокрема, у січні-вересні 2015 року частка міжбюджетних трансфертів у структурі доходів місцевих бюджетів зросла до 57,4 %, однак при цьому усі трансферти спрямовувалися переважно на соціально-культурну сферу (субвенції із соціального захисту населення – 42,0 %, інші субвенції – 8,1 %). Проблемою у сфері субвенцій було те, що механізм їх розподілу на соціально-економічний розвиток засновувався на суб'єктивних рішеннях вищих органів влади, що ускладнює реалізацію принципу самостійності місцевих бюджетів у частині мобілізації доходів та їх витрачання. Із 2015 року Бюджетним кодексом України запроваджено нові види субвенцій: освітня, медична, субвенція на підготовку робітничих кадрів, субвенція на забезпечення медичних заходів окремих державних програм та комплексних заходів програмного характеру, базова дотація і реверсна дотація. Очікується, що у такий спосіб відбудеться зменшення ступеня суб'єктивного впливу на систему субвенцій та їх розподіл.

Додатковим джерелом видатків на капітальні цілі є бюджет розвитку, оскільки саме з цієї частини бюджету здійснюються капітальні видатки, тривалість яких перевищує один бюджетний (згідно законодавства – календарний) рік. Проте його обсяги і частка у доходах місцевих бюджетів є незначними (у січні-вересні 2014 р. – 4,5 млрд. грн. і 10,2% від доходів місцевих бюджетів без урахування міжбюджетних трансфертів, у січні-вересні 2015 р. – 12,1 млрд. грн. і 14,2% відповідно) [16, С.52-53, 59-62], що не дозволяє фінансувати масштабні капітальні видатки. Крім того, новація Бюджетного кодексу України – відсутність норм про необхідність формування бюджету розвитку – ще більше ставить під загрозу саму систему бюджетів розвитку.

Низьким є і рівень залучення регіонів до міжнародних фінансових проектів. На рівні регіонів в Україні реалізуються різні проекти за рахунок фінансових інструментів ЄС. У 2007-2013 рр. допомога надавалася з декількох джерел, найперше – з коштів Національної індикативної програми для України Європейського інструменту сусідства та партнерства (бюджет на період 2011 – 2013 рр. становив 470,1 млн. євро) [17]. У цій програмі брали участь Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Одеська, Львівська, Рівненська, Тернопільська та Чернівецька області. Інші регіони незначною мірою охоплені проектами міжнародної технічної та фінансової допомоги і тому позбавлені великого обсягу ресурсів. Нині реалізується низка інших проектів.

Участь місцевої влади у проектах, які фінансуються за кошти фондів та програм різних країн, зокрема країн ЄС, могла б стати вагомим фінансовим додатком до вирішення місцевих питань. Проте на заваді цьому стоять відсутність доступної інформації щодо проектів: часто місцеві ради не володіють інформацією про існування проектів взагалі, або не знають, де потрібно знаходити інформацію про них. Спостерігається технічна складність подання заявки на участь у проекті, необхідність у стислий строк підготувати великий за обсягом, розгорнутий, економічно обґрунтований та достовірний бізнес-план проекту, економічна потреба у якому ще має бути підтверджена фахівцями і який має бути представлений однією з мов країн ЄС [18].

На даному етапі можна говорити про недосконалість інструментів розкриття внутрішнього потенціалу регіонів. Інституційним інструментом розкриття внутрішнього потенціалу регіону є регіональні стратегії. У чинних стратегіях регіонального розвитку відсутні системний і всебічний аналіз внутрішнього потенціалу регіону та визначення способів його використання. У регіональних стратегіях присутній аналіз окремих галузей та сфер діяльності, які становлять господарську основу для даного регіону, проте він не має стратегічної спрямованості як загалом, так і в контексті підвищення інвестиційної привабливості регіонів зокрема. З тексту стратегії інвестору важко дійти висновків про можливість здійснення капіталовкладень. Відповідно, проведення у такий спосіб аналіз стану розвитку окремих галузей та сфер діяльності не сприяє розкриттю внутрішнього потенціалу регіону [19].

Використання зовнішніх ресурсів у загальнодержавному контексті дозволить досягти більш ефективного регулювання диспропорцій. Однак, лише за умов розкриття внутрішнього потенціалу можливе «підтягнення» соціально-економічного й екологічного стану регіону до більш високого рівня розвитку; тим самим можна зменшити необхідність у виділенні додаткових коштів на соціально-економічне забезпечення

регіону, а звідси знизиться потреба у коштах на проведення вирівнювання у рамках регулювання диспропорційності – на виділення коштів на соціальні й екологічні потреби.

Регулювання диспропорційності можливе на основі дії відповідної нормативно-правової бази, а також задіяння достатньої кількості ринкових регуляторів. За відсутності норм, які регулюють розподіл ресурсів за окремими адміністративно-територіальними одиницями та територій, ринкові регулятори чинять надмірний вплив на диспропорційність, провокуючи її розростання. Адміністративні регулятори повинні забезпечити рівномірність ресурсів та вихідних умов. У цьому аспекті Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» спрямований на регулювання диспропорційності пост-фактум. Натомість, більшої ваги повинні мати нормативно-правові акти, які спрямовані на регулювання вихідних умов. Це може бути ДСРР, заходи щодо проведення структурних реформ, вирівнювання податкового потенціалу, сприяння ефективній та рівномірній зайнятості. Такий принцип регулювання регіональної диспропорційності можна назвати *«принцип досягнення паритетності методів регулювання»*. Усі методи регулювання диспропорційності, що випливають із цього принципу, можна поділити на стимулюючі та рестиктивні (обмежуючі). Від того, як досягається баланс у їх застосуванні, залежить успішність регулювання диспропорційності.

Здійснюючи регіональну політику на місцях, місцева влада та органи місцевого самоврядування повинні всебічно взаємодіяти із іншими сторонами, які мають вплив на регіональний розвиток та зацікавлені у ньому. Такий принцип можна назвати *«принцип партнерства»*. Він полягає у взаємодії всіх зацікавлених сторін та тих, хто відповідальний за регіональний розвиток і регулювання регіональної диспропорційності.

На практиці це реалізується в участі усіх сторін в ухваленні основних параметрів бюджетної політики на місцях, стратегій регіонального розвитку, інвестиційних стратегій та інших інституційних документів розвитку регіону. Також, цей принцип означає активну участь громадян у здійсненні регіональної політики. З метою сприяння участі громадян у реалізації вказаного принципу вже ухвалено низку нормативно-правових актів та розроблено проекти інших. Серед них слід назвати: Закони України «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про асоціації органів місцевого самоврядування», «Про співробітництво територіальних громад», «Про органи самоорганізації населення», «Про добровільне об'єднання територіальних громад». Суспільний консенсус у реалізації державної регіональної політики, досягнутий у межах однієї території, сприяє її узгодженому й ефективному розвитку, і якщо цей принцип буде застосовуватися у всіх регіонах, то можливо досягнути загальної ефективності та справедливості у межах країни при здійсненні регулювання диспропорцій.

Регулювання регіональної диспропорційності повинне здійснюватися з метою досягнення результату, встановленого у чинних нормативно-правових документах – у тому ж Законі України «Про стимулювання регіонального розвитку», ДСРР, регіональних стратегіях, планах заходів з їх реалізації і щорічних програмах соціально-економічного та культурного розвитку регіонів. Якщо у третьому за переліком документі параметри досягнення рівномірності у диспропорційності можуть бути вказані абстрактно, лише загальними фразами – «досягнути рівномірність», «усунути надмірну диспропорційність», «вирівняти показники», то у двох останніх оптимальність у регулюванні диспропорційності має бути визначена конкретно, із зазначенням межових показників рівномірності або й конкретних цифр. Тут мова йде про внутрішню регіональну диспропорційність. Тому наступний принцип – *«принцип оптимальності»* – реалізується у забезпеченні результату, визначеного регулятивними документами по регіональній політиці як найкращий (оптимальний). У Законі України «Про стимулювання розвитку регіонів» та ДСРР під оптимальністю мається на увазі перелік конкретних механізмів і дій, які призведуть до досягнення бажаних показників у регулюванні диспропорційності.

За основу досягнення оптимальності можна взяти згадане положення про максимізацію результату, вказане П. Самуельсоном, коли пропонується одночасно досягати максимального результату при витраті мінімальних ресурсів. Це положення використовується при формуванні Державного фонду регіонального розвитку як основи фінансового забезпечення регіонального розвитку та при формуванні місцевих бюджетів (унормовано у Бюджетному та Податковому кодексах України). Більшою мірою це положення стосується регулювання економічних показників, аніж соціальних. Іноді допускається вживання мікроекономічних моделей досягнення ефективності окремо (або мінімізація витрат, або ж максимізація прибутку). Наприклад, при втручанні держави у розподіл капітальних вкладень за основу береться принцип максимізації прибутку, а при використанні механізму державно-приватного партнерства у реалізації окремих проектів – принцип мінімізації витрат. При наданні населенню субсидій та здійсненні фінансового вирівнювання із державного бюджету на соціальні цілі використовується принцип мінімізації витрат на найнеобхідніші цілі, які (витрати) могли б бути у добробуті громадян, якщо б така фінансова допомога не надавалася. При розподілі інвестиційних ресурсів (здійснення прямого державного інвестування) використовується принцип максимізації результату – або в межах одного регіону, або ж у межах групи регіонів чи країни.

Регулювання регіональних диспропорцій – це управлінська діяльність, результативність та ефективність якої залежить від якості проходження управлінського сигналу. Результативність залежить від того, як чітко й зрозуміло будуть сформульовані основи регулювання диспропорцій. Трансформуючись в засоби управлінського впливу, механізми регулювання диспропорцій мають бути зрозумілими й реалістичними для виконання. Наявність зворотнього зв'язку між тими, хто приймає рішення, та тими, хто їх реалізовує, і наявність каналів такого зв'язку, втілюється у *«принципі здатності сприймати управлінський вплив та обопільності (двосторонності) регулювання»*.

Також, канали проходження управлінського сигналу повинні бути постійними й діючими. Зокрема, реалістичності й реалізованості управлінського впливу по регулюванню диспропорцій може допомогти чітка

ієрархія документів, які стосуються питань регулювання диспропорцій – тобто підпорядкованість усіх нормативно-правових актів цій темі, напрямку і одне одному. Так, ДСРР повинна бути підпорядкована Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» та Закону України «Про засади державної регіональної політики». На основі ДСРР формуються регіональні стратегії. Нормативно-правові документи центрального рівня, які стосуються питань регіонального розвитку, повинні бути імплементовані у систему документів стосовно реалізації всієї соціально-економічної, а також і гуманітарної, політики. Зокрема, це стосується відповідності ДСРР Програмам діяльності Уряду України.

У свою чергу, плани заходів з реалізації ДСРР мають корелюватися з планами заходів з реалізації регіональних стратегій, а щорічні програми розвитку регіонів – формуватися на основі регіональної стратегії та плану заходів з реалізації регіональної стратегії. У такий спосіб механізми регулювання диспропорційності, сформовані у ДСРР та згаданих законах, матимуть конкретні вираження для регіонів в аспекті надання регіонами відповіді на питання, «до яких значень мають бути доведені зазначені показники». Тим самим відбудеться регулювання регіональних показників і «знизу», на основі розкриття внутрішнього потенціалу розвитку регіону. Також, з метою надання відповіді на питання, наскільки ефективними та успішними є дії центральних органів щодо регулювання диспропорційності, доцільно апробувати та надалі використовувати механізми моніторингу й контролю за реалізацією заходів, використовувати механізми громадської участі у виконанні тих чи інших рішень, програм і т.п., що і забезпечить встановлення механізму зворотнього зв'язку між тими, хто приймає рішення та тими, хто їх реалізовує.

Такі заходи призведуть до посилення ефективності від здійснення регулювання регіональних диспропорцій, дозволять сформувати струнку й гнучку систему регулювання показників соціально-економічного й екологічного розвитку регіонів з метою недопущення появи надмірних диспропорцій [20, с.130-138].

Усі дії по регулюванню регіональної диспропорційності мають здійснюватися свідомо, з урахуванням майбутньої відповідальності за їх наслідки. При ухваленні рішень щодо введення в систему регулювання диспропорційності тих чи інших інструментів варто наперед прорахувати їх соціальну сприйнятливість, економічну ефективність та, не в останню чергу, екологічну безпеку. Розбудова механізму забезпечення невідворотності настання відповідальності за ухвалені рішення щодо регулювання регіонального розвитку і також забезпечення соціальної прийнятності, економічної ефективності та екологічної безпеки при використанні механізмів та інструментів регулювання диспропорційності означатиме дію «*принципу відповідальності*». Так, рішення про реалізацію інвестиційних проектів в якомусь окремому регіоні і надання фінансування з державного бюджету буде вигідним для даного регіону, однак не обов'язково для інших, навіть сусідніх, як зазначалось вище. Тому на фінансування окремих точкових проектів не можуть виділятися кошти з програм по регулюванню соціально-економічного розвитку регіонів. Такі інструменти, як державне замовлення та державно-приватне партнерство, є більш вигідними, оскільки вони впливають на міжрегіональні зв'язки і через них можна впливати на показники диспропорційності. Надання субсидій є вигідним у плані подолання нерівномірності у доходах. Виділення трансфертів із Державного бюджету місцевим на вирівнювання фінансової спроможності є вигідним й ефективним у плані регулювання диспропорційності. Кошти, виділені з Державного бюджету на регулювання диспропорційності, повинні витратитися ефективно і за цільовим призначенням. Контроль за ефективністю державної регіональної політики у сфері регулювання диспропорційності повинен бути як державним, так і громадським. Задіяння кожного із зазначених інструментів має відбуватися за дотримання параметрів екологічної безпеки, з урахуванням екологічних норм та стандартів. Лише в такому випадку можна говорити про ефективність і стратегічний характер регулювання регіональних диспропорцій.

Формування сучасної системи регулювання регіонального розвитку, здатної бути адаптивною до змін соціально-економічної та суспільно-політичної ситуації, передбачає проведення структурної перебудови в економіці регіонів, зменшення асиметрії регіонального розвитку. Така система має будуватися на принципах винятковості і логічної послідовності. «*Принцип винятковості*» означає, що держава впливає лише на ті процеси (явища), які не можуть перебувати під впливом приватного сектора або громадських організацій внаслідок важливості таких процесів (явищ) для забезпечення функціонування всієї системи або внаслідок неохочення прибутків від цих процесів (явищ). «*Принцип логічної послідовності*» полягає у поступовій заміні адміністративних та прямих методів регулювання економіки регіону на економічні, пропагандистські та непрямі методи регулювання, а також у заміні директивного планування на переважно індикативне чи регулятивне в результаті створення для цього відповідних соціально-економічних передумов (формування виробничої, фінансової та соціальної інфраструктури, існування різноманітних форм власності господарюючих суб'єктів) та відповідного врегулювання ситуації у правовому полі.

Варто додати, що усі принципи взаємодіють в єдиному полі, є рівнозначними, і на їх основі має реалізуватися державна політика регіонального розвитку. Спільним підходом до визначення основного на даному етапі принципу може бути необхідність дотримання параметрів сталого розвитку – тобто кожен принцип має певною мірою дотримуватися балансу економічних, соціальних та екологічних інтересів.

Висновки. Таким чином, нами було показано, що в умовах нестабільності господарського розвитку держава набуває ролі вагомого суб'єкта регіональної політики, вплив якого простягається за межі суто внутрішніх регіональних питань і торкається міжрегіональних оцінок соціально-економічного розвитку. Подолання кризового стану розвитку регіонів неможливе без послідовного державного регулювання соціально-економічної сфери регіонів, а надання регіонам більше прав у рамках децентралізації повинне супроводжуватися контролем над загрозами появи відцентрових тенденцій. Тому конструкт узгодження державного та регіонального інтересів у

теоретичному плані реалізується через опрацювання принципів регулювання розвитку регіонів, і в першу чергу для регулювання регіональної диспропорційності. Було охарактеризовано поняття «регіональна згода», яка означає вирішення конфлікту інтересів: конфлікту економічних, соціальних та екологічних інтересів; між державою та регіонами; між органами влади й громадськістю. Методологія регулювання диспропорційності полягає, зокрема, в опрацюванні принципів регулювання диспропорцій. До принципів регулювання регіональної диспропорційності автором пропонується віднести десять наступних: врахування та узгодження інтересів зацікавлених сторін, самостійності та незалежності, досягнення паритетності методів регулювання, партнерства, самозабезпечення, оптимальності, здатності сприймати управлінський вплив та обопільності регулювання, відповідальності, винятковості, логічної послідовності. У загальному теоретичному плані принципи не мають ієрархічності, вони взаємодіють в єдиному полі і на їх основі має реалізуватися державна політика регіонального розвитку. Однак від того, якими є цілі державної регіональної політики на даному етапі розвитку країни, залежатиме те, який принцип покладеється в основу регулювання диспропорцій.

Список використаних джерел

1. Березька К.М. Оцінювання диспропорцій регіонального розподілу іноземних інвестицій в Україні / К.М. Березька, О.М. Березький, В.В. Маслій // *Актуальні проблеми економіки*.-2013.-№ 12 (150).
2. Грига В.Ю. Економічна динаміка регіонального розвитку в Україні /В.Ю. Грига // *Науковий Вісник Ужгородського університету*.-2013.-Серія Економіка.-Випуск 4 (41).
3. Завадських Г.М. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження /Г.М. Завадських // *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)*.-2014.-№2(26).
4. Науменко Ж.Г. Методичні основи оцінки диспропорцій регіонального розвитку /Ж.Г. Науменко // *Вісник соціально-економічних досліджень*.-2013.- Випуск 1 (48).
5. Ніколенко Г.О. Диспропорції соціально-економічного розвитку регіонів України та шляхи їх зниження /Г. Ніколенко / *Доповідь: Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.sworld.com.ua/konfer31/973.pdf>, <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/June-2013>, 18 - 29 June 2013.*
6. Романюк С.А. Аналіз міжрегіональних диспропорцій в умовах економічної концентрації / С.А. Романюк // *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія: Економіка. - 2012. - Вип. 12 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2012_12_18.
7. Тищенко О.П. Регіональні диспропорції: сутність, методологія, оцінка /О.П. Тищенко // *Економічна теорія*. – 2011. – №4.
8. Нижник Н. Співвідношення державного регулювання регіонального розвитку та регіонального управління / Н.Нижник, В. Керецман, В. Сасенко // *Вісник НАДУ*.-2004.-№1.
9. Долішній М.І, Мошенець О.С. Ринкові механізми регіонального управління /М.І. Долішній, О.С. Мошенець // *Регіональна економіка*.-2001.-№1.
10. Шевченко О.В., Жук В.І. Економіка регіонів як об'єкт державної регіональної політики (інструменти, механізми, завдання) / О.В. Шевченко, В.І. Жук / *Державне управління регіональним розвитком України: монографія*. П.2.1 / за заг. ред. В.Є.Воротіна, Я.А. Жаліла. – К.: НІСД, 2010.
11. Olga Shevchenko. Optimization of Authority Coordination Among Administration Tiers (Оптимізація співвідношень владних повноважень між рівнями управління) /O.Shevchenko // *Reinvention Regions in the Global Economy. Conference Abstract Volume*.- Pisa (Italy).-April 2003.
12. Капітальні інвестиції в Україні у січні-зрудні 2015 року. Експрес-випуск Держстату України від 24.02.2016 № 71/0/03.4вн-16 [Електронний ресурс].- Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua; Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності України у 2015 році. Експрес-випуск Держстату України від 17.02.2016 № 59/0/03.5вн-16 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
13. Лившиц В., Швецов А. Каких ошибок следует избегать при оценке инвестиционных проектов с участием государства /В. Лившиц, А. Швецов // *Вопросы экономики*.-2011.-№9.
14. Шевченко О.В. Інвестиційна активність регіонів України: вплив на економічне зростання / О.В. Шевченко // *Стратегічні пріоритети*.-2009.-№1(10).-С.175-181.
15. Шевченко О.В. Напрями оптимізації фінансових механізмів підтримки регіонів України. Аналітична записка.-2014.-Березень [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1499/>.
16. Бюджетний моніторинг: Аналіз виконання бюджету за січень-вересень 2015 року / [Зубенко В.В., Самчинська І.В., Рудик А.Ю. та ін.]; ІБСЕД, Проект «Зміцнення місцевої фінансової ініціативи (ЗМФІ-II) впровадження», USAID.- К., 2015.-72 с.
17. Шевченко О.В. Напрями оптимізації фінансових механізмів підтримки регіонів України. Аналітична записка.-2014.-Березень [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1499/>.
18. Дані з офіційного сайту Кабінету Міністрів України: www.kmu.gov.ua.
19. Шевченко О.В. Інструменти підвищення інвестиційної спроможності регіонів в контексті розкриття внутрішнього потенціалу розвитку. Аналітична записка №20, Серія «Регіональний розвиток».-2014.-Листопад [Електронний ресурс].-Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1658/>.

20. Шевченко О.В. Формалізація критеріїв розробки та оцінки стратегії регіонального розвитку / О.В. Шевченко // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. Випуск 36: У 4-х частинах / МОН України, ЧДТУ. – Черкаси: ЧДТУ, 2014. – Частина III.

References

1. Berezska K.M., Berezsky O.M., Masliy V.V. Otsinyuvannya dysproportsiy regional'nogo rozpodilu inozemnykh investytsiy v Ukraini [Assessment of regional disparities of foreign investments' allocation in Ukraine] // Aktual'ni problemy ekonomiky.-2013.-№ 12 (150).
2. Gryga V.Yu. Ekonomichna dynamika regional'nogo rozvytku v Ukraini [Economic dynamic of regional development in Ukraine] // Naukovy Visnyk Uzhgorods'kogo natsional'nogo universytetu.-2013.-Seriya Ekonomika.-Vypusk 4 (41).
3. Zavads'kykh G.M. Dysproportsii sotsial'no-ekonomishnogo rozvytku regioniv Ukrainy ta shlyakhy yikh znyzhennya [Disparities of socio-economic development of Ukrainian regions and ways of their reducing] // Zbirnyk naukovykh prats' Tavriiskoho derzhavnogo agrotekhnologichnogo universytetu (ekonomichni nauky).-2014.-№2(26).
4. Naumenko Zh.G. Metodichni osnovy otsinky dysproportsiy regional'nogo rozvytku [Methodic bases for estimation of regional development disparities] // Visnyk social'no-ekonomichnykh doslidzhen'.-2013. - Vypusk 1 (48).
5. Nikolenko G.O. Dysproportsii sotsial'no-ekonomishnogo rozvytku regioniv Ukrainy ta shlyakhy yikh znyzhennya [Disparities of socio-economic development of Ukrainian regions and ways of their reducing] / Dopovis: Modern problems and ways of their solution in science, transport, production and education.: <http://www.sworld.com.ua/konfer31/973.pdf>, <http://www.sworld.com.ua/index.php/ru/conference/the-content-of-conferences/archives-of-individual-conferences/June-2013>, 18 - 29 June 2013.
6. Tyshchenko O.P. Regionalni dysproportsii: sutnist', metodologiya vyznachennya ta otsinka [Regional disparities: essence, methodology of definition and estimation] // Ekonomichna teoriya.-2011.-№4.
7. Romanyuk S.A. Analiz mizhregional'nykh dysproportsiy v umovakh ekonomichnoyi constentratsii [Analysis of interregional disparities during in economic concentration] // Naukovyi visnyk Akademii munitsypal'nogo upravlinnya. Seriya: Ekonomika. - 2012. - Vyp. 12. - S. 132-141.- Dostupne na: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvamu_ekon_2012_12_18.
8. Nyzhnyk N., Keretsman V., Sayenko V. Spivvidnoshennya derzhavnogo reguluyuvannya regional'nogo rozvytku ta regional'nogo upravlinnya [Correspondence between the state regulation of regional development and regional management] // Visnyk NADU.-2004.-№1.
9. Dolishniy M.I., Moshenets O.S. Rynkovi mekhanizmy regional'nogo upravlinnya [Market mechanisms of regional management] // Regional'na ekonomika.-2001.-№1.-S.7-17.
10. Shevchenko O.V., Zhuk V.I. Ekonomika regioniv yak ob'ekt derzhavnoyi regional'noyi polityky (instrumenty, mekhanizmy, zavdannya) [Regional economy as the object of the state regional policy (instruments, mekhanisms, tasks)] / Derzhavne upravlinnya regioal'nym rozvytkom Ukrainy: monografiya. P.2.1 / za zag. red. V.Ye. Vorotina, Ya.A. Zhalila. – K.: NISD, 2010.
11. O. Shevchenko. Optimization of Authority Coordination Among Administration Tiers [Optymizatsiya spivvidnoshen' vladnykh povnovazhen' mizh rivnyamy upravlinnya] // Reinvention Regions in the Global Economy. Conference Abstract Volume.-Pisa (Italy).-April 2003.
12. Kapital'ni investytsiyi v Ukraini u sichni-grudni 2015 roku [Capital investments in Ukraine in January-December 2015]. Ekspres-vypusk Derzhstatu Ukrainy vid 24.02.2016 № 71/0/03.4vn-16.-Dostupne na: www.ukrstat.gov.ua; Investytsiyi zovnishnyoekonomichnoyi diyal'nosti Ukrainy u 2015 rotsy [Investments of foreign ekonomik activity of Ukraine in 2015]. Ekspres-vypusk Derzhstatu Ukrainy vid 17.02.2016 № 59/0/03.5vn-16.-Dostupne na: www.ukrstat.gov.ua
13. Livshyts V., Shvetsov A. Kakikh oshibok sleduyet izbegat' pri otsenke investitsionnykh proyektov s uchastiem gosudarstva [What mistakes should be avoided during the estimation of investment projects with the state participation] // Voprosy ekonomiki.-2011.-№ 9.
14. Shevchenko O.V. Investytsiyna aktyvnist regioniv Ukrainy: vplyv na ekonomichne zrostannya [Investment activity of Ukrainian region: influence on economic growth] // Strategichni priorityety.-2009.-№1(10).
15. Shevchenko O.V. Napryamy optymizatsiyi finansovykh mekhanizmiv pidtrymky regioniv Ukrainy [Ways of optimization of financial mechanisms of support for Ukrainian regions]. Analitichna zapyska.-2014.-Beresen'.: <http://www.niss.gov.ua/articles/1499/>.
16. Byudzhethnyy monitoryng: Analis vykonannya byudgetu za sichen-veresen 2015 roku [Budget monitoring: Analysis of Budget Execution in January-September 2015]/ [Zubenko V.V., Samchynska I.V., Rudyk A.Yu. ta in.]; IBSED, Proect «Zmitsnennya mistsevoyi finansovoyi initsiatyvy (ZMFI-II) vprovadhennya», USAID.- K., 2015.-72 s.
17. Shevchenko O.V. Napryamy optymizatsiyi finansovykh mekhanizmiv pidtrymky regioniv Ukrainy [Ways of optimization of financial mechanisms of support for Ukrainian regions]. Analitichna zapyska.-2014.-Beresen'.: <http://www.niss.gov.ua/articles/1499/>.
18. Data from the official web-site of the Cabinet of Ministers of Ukraine: www.kmu.gov.ua.
19. Shevchenko O.V. Instrumenty pidvyshchennya investytsiynoyi spromozhnosti regioniv u konteksti rozkryttya vnutrishnyogo potentsialu rozvytku [Instruments of the increasing of regional investment capability in

recovering of internal potential of development]. Analitichna zapyska №20, Seriya «Regiona'nyi rozvytok».-2014.- Lystopad.: <http://www.niss.gov.ua/articles/1658/>.

20. Shevchenko O.V. *Formalizatsiya cryteriyiv rozrobky ta otsinky strategiy regional'nogo rozvytku [Formalization of criteria for elaboration and estimation of regional development strategies] // Zbirnyk naukovykh prats Cherkas'kogo derzhavnogo tekhnologichnogo universytety. Seriya: Ekonomichni nauky. Vypusk 36: U 4-h chastynakh / MON Ukrainy, ChDTU. – Cherkasy: ChDTU, 2014. – Chastyna III.*

ДАНИ ПРО АВТОРА

Шевченко Ольга Валеріївна, завідувач сектору вирівнювання регіонального розвитку відділу регіональної політики Національного інституту стратегічних досліджень, кандидат економічних наук, старший науковий співробітник;
e-mail: olganiss@ukr.net

ДАНИЕ ОБ АВТОРЕ

Шевченко Ольга Валериевна, заведующая сектором выравнивания регионального развития отдела региональной политики Национального института стратегических исследований, кандидат экономических наук, старший научный сотрудник;
e-mail: olganiss@ukr.net

DATA ABOUT THE AUTHOR

Shevchenko Olga Valeriyivna, Head of Sector of Regional Development Alignment in Regional Policy Department of the National Institute for Strategic Studies, Ph D in economic sciences, Senior researcher;
e-mail: olganiss@ukr.net